

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินงานวิจัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2557 มีผลผลิตที่เกิดจากงานวิจัยมากมายหลายสาขา งานทรัพย์สินทางปัญญา จึงได้เริ่มดำเนินการนำผลผลิตที่เกิดจากงานวิจัยไปสู่การจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 - 2557 รวมทั้งสิ้น 52 รายการ แบ่งเป็น สิทธิบัตร 12 รายการ อนุสิทธิบัตร 9 รายการ ลิขสิทธิ์ 21 รายการ เครื่องหมายการค้า 4 รายการ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ 1 รายการ ขึ้นทะเบียนพันธุ์ 4 รายการ และพื้นที่คุ้มครองอนุรักษ์สมุนไพร 1 รายการ สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ได้ดำเนินการต่อเนื่องในการนำผลผลิตที่เกิดจากงานวิจัยไปสู่การจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาต่อไป

ชุมชนในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง มีองค์ความรู้ ภูมิปัญญาต่างๆ ทั้งในด้านวัฒนธรรม ประเพณี และความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพย์สินที่สร้างขึ้น ล้วนมีมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สามารถเก็บเป็นทรัพย์สินที่อาจเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพหรือสูญหายได้ ในขณะเดียวกันทรัพย์สินเหล่านี้สามารถได้รับการจัดการให้กลายเป็นทุนบนฐานความเป็นเจ้าของสิทธิโดยชุมชนและสร้างสรรค์ให้มีมูลค่าเพิ่มได้ ทั้งนี้ต้องได้รับการจัดการอย่างเร่งด่วนก่อนที่จะสูญหายไป ปัจจุบันทรัพย์สินทางปัญญามีความสำคัญกับระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะผลผลิตที่เกิดจากทรัพย์สินทางปัญญาที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อภาคธุรกิจและสังคม ทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของประเทศสูงขึ้น ตลอดจนเพิ่มมูลค่าและผลผลิตทางการค้า

ด้วยเหตุนี้การบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาทั้งที่เป็นสิทธิของชุมชนและที่เกิดจากผลงานวิจัย ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อตัวนักวิจัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรให้ความสำคัญต่อการจดทะเบียนรับรองความเป็นเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อให้ชุมชนบนพื้นที่สูงและผู้สร้างสรรค์ผลงานได้เป็นเจ้าของสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา และสามารถเข้าถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นนั้นไปอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นธรรมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากผลผลิตงานวิจัย
- 2) เพื่อบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของชุมชน

1.3 ผลงานที่เป็นรูปธรรมที่คาดว่าจะได้รับเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้น และตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

ผลผลิต (Output) และตัวชี้วัดผลผลิต (Output)

- 1) บริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากผลผลิตงานวิจัย อย่างน้อย 5 ประเภท และมีการจดทะเบียน/จดแจ้งทรัพย์สินทางปัญญาใหม่ที่เกิดจากผลงานวิจัย อย่างน้อย 15 รายการ
- 2) บริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของชุมชน อย่างน้อย 3 พื้นที่

ผลลัพธ์ (Outcome) ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Outcome)

ผลงานวิจัยของสถาบันได้รับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเป็นรูปธรรม ในรูปแบบต่างๆ เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร ฯลฯ และมีแนวทางการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาตลอดจน ชุมชนบนพื้นที่สูงได้เข้าถึงผลประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมของความเป็นเจ้าของสิทธิทรัพย์สินทางภูมิ ปัญญาและทรัพยากรธรรมชาติ และมีรูปแบบการบริหารจัดการที่ดีหลังจากได้รับความคุ้มครองทรัพย์สิน ทางปัญญาอย่างน้อย 1 ชุมชน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ผลผลิตจากงานวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ได้รับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา
- 2) ทรัพย์สินทางภูมิปัญญาของชุมชนบนพื้นที่สูง ได้รับความคุ้มครอง และเข้าถึงสิทธิอย่างเป็นธรรม

